

Aleg. 133

Wniosek.

I. Zważywszy, że ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 zawiera przepisy nieodpowiadające dzisiejszemu rozwojowi stosunków;

zważywszy, że zasadniczą podstawą urzędzeń dzisiejszej gminy jest podział jej zakresu działania na „własny“ i „poruczony“, i że z tej właśnie podstawy wyrasta w wyższych instancjach niekorzystny dualizm w administracji;

zważywszy, że terażniejsza jednostka gminy wiejskiej jest zbyt małą i nie ma sił do wykonywania rozlicznych zadań samorządu, skutkiem czego ustawy nie są wykonywane i cała administracja kraju na tem cierpi

Wysoki Sejm uchwalić raczy załączony :/. projekt nowej ustawy gminnej.

II. Zważywszy, że skutkiem dualizmu władz z każdym rokiem nadmiernie wzrastają ciężary, których korzyści nie równoważą;

zważywszy, że z połączenia egzekutywy z czynnikami autonomicznymi powstanie niewątpliwie władza sprężysta, potrzeby ludności i stosunki kraju żywo odczuwająca;

zważywszy, że projektowana zmiana organizacyi gminnej pociąga za sobą w konsekwencyi potrzebę reformy administracyi wyższej,

Wysoki Sejm uchwalić raczy :

Wzywa się c. k. Rząd, aby w drodze właściwej przeprowadził reformę urzędzeń administracyjnych w kraju, a przede wszystkim, ażeby władze autonomiczne i rządowe złączył ze sobą w jedną władzę administracyi publicznej, zapewniając w niej czynnikiem autonomicznym daleko sięgający współudział.

We Lwowie dnia 25. kwietnia 1900.

Wnioskodawcy :

Dunajewski.
Sanguszko.

St. Tarnowski, Zdzisław Tarnowski, Kazimierz Badeni, Adam Jędrzejowicz, Roman Potocki, Bobrzyński, Scipio, Krański, Binder, Paszkowski, Wodzicki, Andrzej Potocki, Romer, Adam Skrzyński, Józef Michałowski, Zoll, Sękowski, Dąbbski, Hupka, Czeż, Dr. Jordan, Stanisław Jędrzejowicz, Górski.

U s t a w a

z dnia . . . . o gminie w Królestwie Galicyi i Lodomeryi
z W. Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

Art. I. Gminę okręgową tworzy się przez połączenie pewnej liczby obecnie oddzielnie istniejących gmin wiejskich i obszarów dworskich w jedną całość gminy administracyjnej.

Art. II. Połączenia dotychczasowych gmin wiejskich, które odtąd noszą nazwę gmin miejscowych (albo gromad) i obszarów dworskich w jedną gminę okręgową dokonywują powołane do tego komisye krajowe, administracyjno-mieszane (urządzające), jedna na Galicyę zachodnią z siedzibą w Krakowie, druga na Galicyę wschodnią z siedzibą we Lwowie.

Art. III. Zadaniem tych komisyj jest przeprowadzić takie ugrupowanie i rozgraniczenie gmin okręgowych w każdym powiecie, aby wytworzona na tej podstawie nowa jednostka gminna była w stanie sprostać tym obowiązkom, których wymagają cele administracyi publicznej w miejscowym zakresie. W tym kierunku należy przy tworzeniu gmin okręgowych brać na uwagę trzy momenty: ludność, przestrzeń i siłę podatkową.

Co do ludności należy mieć wzgląd na to, że gmina okręgowa powinna liczyć 4000—7000 mieszkańców,

co do przestrzeni należy trzymać się zasady, aby z najodleglejszej gminy miejscowej (przysiółka) nie było dalej do siedziby urzędu gminnego jak 8 kilometrów,

co do siły podatkowej należy starać się o takie ugrupowanie jednostek osad miejscowych w jeden okręg, aby siły ekonomiczne sąsiadujących gmin okręgowych były o ile możności równomierne i nie powstały okręgi utworzone z zamożnych osad obok innych znacznie uboższych.

Szczególne topograficzne warunki mogą być wyjątkowo uwzględnione. W górach lub osadach odosobnionych można tworzyć mniejsze jednostki gminne; ze względu zaś na naturalną grawitacyę interesów pewnej liczby sąsiednich osad do jednego okręgu, większe gminy okręgowe.

Jeżeli miasteczko jest śródkowym punktem grawitacyi interesów sąsiednich gmin wiejskich i obszarów dworskich, należy włączyć to miasteczko do okręgu gminnego i utworzyć w niem siedzibę urzędu gminnego.

Art. IV. Komisye krajowe składają się każda z pięciu członków, a mianowicie: trzech wybranych przez Sejm krajowy, jednego delegata Wydziału krajowego i jednego reprezentanta rządu, którego mianuje c. k. Namiestnik. Reprezentant rządu jest przewodniczącym komisyi.

Namiestnik doda każdej komisji odpowiednią liczbę urzędników, jako fachowych referentów bez prawa głosowania w komisji.

Art. V. Komisje krajowe urzędują przy współudziale komisji powiatowych i kierują czynnościami komisji powiatowych.

Art. VI. Komisje powiatowe składają się z pięciu członków, a mianowicie: z c. k. Starosty, jednego urzędnika mianowanego przez c. k. Namiestnika, jednego delegata Wydziału powiatowego i dwóch członków wybranych przez Radę powiatową.

Komisje powiatowe mogą kooptować kilku mężów zaufania z pomiędzy mieszkańców powiatu, którym przysługuje tylko głos doradczy.

Przewodniczącym komisji powiatowej jest c. k. Starosta.

Art. VII. Komisje powiatowe zbierają materiał przygotowawczy dla prac komisji krajowej, na jej żądanie mogą przedstawiać wnioski ugrupowania gmin w powiecie lub dawać swe opinie.

Art. VIII. Komisja krajowa może zjeżdżać do każdego powiatu na miejsce i w siedzibie powiatu elaborat ugrupowania i rozgraniczenia gmin okręgowych wypracować.

Komisja krajowa ustanawia porządek prac swoich, oznacza sama, w którym powiecie prace rozpoczyna, do których powiatów następnie przechodzi kolejno, czy w jednym, czy kilku powiatach naraz rozgraniczenia dokonywa.

Art. IX. Elaborata komisji krajowej stają się prawomocne po zatwierdzeniu ich przez c. k. Namiestnika.

Art. X. Uchylenie się któregośkolwiek członka komisji krajowej lub powiatowej, piastującego swój urząd z wyboru, od wzięcia udziału w całości lub części prac komisji będzie uważane tak, że się na elaborat komisji z góry zgadza.

Wszelkie kwestye sporne w sprawach organizacyi gmin okręgowych i czynności wewnętrznych komisji krajowej rozstrzyga nieodwołalnie c. k. Namiestnik.

Art. XI. Gminy okręgowe wprowadzone być mogą stopniowo grupami całemi w różnych okolicach kraju.

Gmina okręgowa powołaną jest do życia w danej miejscowości rozporządzeniem c. k. Namiestnika ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Art. XII. Po przeprowadzeniu rozgraniczenia w powiecie ustaje działalność komisji powiatowej; po przeprowadzeniu rozgraniczenia w całym kraju ustaje działalność komisji krajowych.

Dzień rozwiązania tych komisji ogłosi c. k. Namiestnik.

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1. Gmina okręgowa jest korporacją publiczną, która ma na celu staranie o dobro jej mieszkańców i wykonanie zakreszonych jej ustawami zadań administracyi publicznej w miejscowym zakresie.

§. 2. Wszystkie dotąd oddzielnie istniejące gminy wiejskie i qbszary dworskie, włączone do gminy okręgowej stanowią części składowe jednej administracyjnej całości.

Prawo przynależności nabyte do którejkolwiek dawnej oddzielnie istniejącej jednostki gminy nadaje prawo przynależności do gminy okręgowej.

§. 3. Przez połączenie gmin wiejskich i obszarów dworskich w jeden okręg w celu wykonywania wspólnemi siłami zadań administracyi publicznej pozostają niezmiennione ich dotychczasowa terytoryalna rozległość i granice, a jednostki te zachowują nadal wzajemną odrębność i samodzielność, tudzież stanowią odrębne podmioty praw. W szczególności prawa majątkowe gmin i dobra gminnego pozostają przez to połączenie w niczem nie naruszone.

§. 4. Gminy miejscowe są w stosunku do gmin okręgowych odrębnymi korporacjami publicznymi, mającemi oddzielne prawa majątkowe i interesa komunalne, a organa ich zarządu są podwładnymi i pomocniczymi organami Naczelnika gminy okręgowej tylko w sprawach administracji publicznej na terytorjum gminy miejscowej.

§. 5. Obszary dworskie są gospodarczemi i terytoryalnemi jednostkami wchodzącemi całkowicie w skład gminy okręgowej. Wszyscy mieszkańcy zamieszkali stale na obszarze dworskim posiadają przynależność do gminy okręgowej i należą do jej komunalnego związku. Organa zarządu obszaru dworskiego są organami podwładnymi i pomocniczymi Naczelnika gminy okręgowej w sprawach administracji publicznej na terytorjum obszaru dworskiego.

Dział II.

Gmina miejscowa (gromada).

§. 6. Gmina miejscowa albo gromada jest korporacją publiczną, która ma na celu zaspokojenie potrzeb komunalnych, t. j. takich, które ze wspólnego pożycia jej mieszkańców na jednym miejscu i we wspólnym związku wynikają. Gmina miejscowa zarządza swym majątkiem i dobrem gminnem i zawiaduje własnymi sprawami według przepisów niniejszej ustawy.

§. 7. Mieszkańcy gminy miejscowej dzielą się na trzy kategorie:
przynależnych,
członków gminy i
obcych.

§. 8. Przynależnymi są ci, których ustawa o przynależności uznaje za przynależnych do gminy.

Członkami gminy są ci, którzy posiadają prawo wyborcze w miejscowej gminie. Wszystkie inne osoby są obcemi.

§. 9. Postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach zawiera ordynacja wyborcza dla gmin.

Reprezentacja gminy miejscowej.

§. 10. Reprezentację gminy miejscowej stanowi sołtys i starszyzna gromadzka.

§. 11. W gminach miejscowych liczących do 500 mieszkańców starszyzna gromadzka składa się z 12 członków, w gminach z ludnością 500—1000 mieszkańców z 18 członków, wreszcie w gminach z ludnością ponad 1000 mieszkańców z 24 członków, wybranych na lat sześć w sposób ordynacją wyborczą wskazany.

§. 12. Sołtysa wybiera starszyzna gromadzka ze swego grona na lat sześć w sposób określony ordynacją wyborczą.

§. 13. Starszyzna gromadzka wybiera w taki sam sposób jednego zastępcę sołtysa.

Zarząd gminy miejscowej.

§. 14. Zarząd gminy miejscowej spoczywa w rękach sołtysa.

W szczególności sołtys ma następujące obowiązki:

1. Ogłasza rozporządzenia Naczelnika gminy okręgowej.
2. Wykonywa polecenia i rozporządzenia Naczelnika gminy okręgowej i władz wyższych.

3. Przygotowuje wnioski do uchwał starszyny gromadzkiej, przedkłada jej projekt budżetu gminy miejscowej.

4. Wykonuje uchwały starszyny gromadzkiej.

5. Administruje majątkiem i dochodami gminy miejscowej w granicach uchwał starszyny gromadzkiej, tudzież zarządza majątkiem tych zakładów gminnych, które nie mają własnego zarządu i nadzoruje te zakłady gminne, które mają osobny zarząd.

6. Prowadzi rachunki i księgi kasowe, pobiera względnie ściągą w drodze egzekucji i na ruchomościach te daniny gminne, które opłacają się wprost gminie miejscowej, nadzoruje wykonanie usług i robót uchwalonych na rzecz gminy, pobiera względnie ściągą w drodze egzekucji na ruchomościach, ekwiwalent pieniężny w razie zamienienia usług i robót na pieniądze.

7. Mianuje i nadzoruje sługi gminne.

8. Przechowuje dokumenta i akta gminy miejscowej.

§. 15. Sołtys jest organem wykonawczym urzędu gminnego i podwładnym Naczelnika gminy w sprawach administracji publicznej i jako taki przestrzega porządku w gminie miejscowej, czuwa nad bezpieczeństwem osób i mienia.

§. 16: W razach nagłych wypadków, gdy zachodzi niebezpieczeństwo zwłoki, ma prawo zarządzić tymczasowo, co należy, dla utrzymania bezpieczeństwa i obowiązek donieść o tem zaraz Naczelnikowi gminy.

Zakres działania starszyny gromadzkiej.

§. 17. Starszyna gromadzka rozstrzyga we wszystkich sprawach dotyczących się majątku gminnego i interesów komunalnych gminy.

Władza wykonawcza nie przysłuży starszynie gromadzkiej.

§. 18. W szczególności do zakresu działania starszyny gromadzkiej należą:

1. Kontrola nad działalnością sołtysa jako zwierzchnika gminy miejscowej i organu wykonawczego uchwał starszyny gromadzkiej.

2. Postanowienia względem zakładowego majątku i dobra gminy.

3. Postanowienia o sposobie użytkowania i zarządu tego majątku i dobra; wydierżawianie, najmowanie lub sprzedaż, tudzież lokowanie kapitałów albo zaciąganie pożyczek.

4. Uchwalanie budżetu rocznego.

5. Sprawdzanie i załatwianie rachunków.

6. Przyzwolenie na rozpoczęcie sporów prawnych i odstąpienie od nich, zatwierdzenie ugód, spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych.

7. Wszystkie sprawy nienależące do zwykłego zarządu majątkiem i te, które sobie starszyna gromadzka względem tego zarządu zastrzeże.

8. Postanowienia o wynagrodzeniu dla sołtysa, o liczbie i płacy sług gminnych tudzież straży polowej i nocnej, względnie postanowienia o obowiązku pełnienia straży nocnej.

9. Postanowienia o pełnieniu posług i robót na rzecz gminy miejscowej.

§. 19. Starszyna gromadzka rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom sołtysa w sprawach majątkowych gminy i dobra gminnego.

We wszystkich innych sprawach zażalenia te wnosić do urzędu gminnego.

§. 20. Starszyna gromadzka zbiera się dwa razy do roku, na wiosnę i na jesień na dłuższe sesje, na których mają być omówione potrzeby miejscowe.

Na jesiennej sesji musi być załatwiony budżet na rok przyszły. Oprócz tego odbywać się mogą nadzwyczajne zebrania starszyny na polecenie władzy wyższej, na wezwanie sołtysa, lub żądanie jednej trzeciej części członków starszyny.

Sołtys przewodniczy obradom starszyny gromadzkiej.

§. 21. Zastępca sołtysa wstępuje w prawa i obowiązki sołtysa tylko chwilowo, w razie tegoż nieobecności, choroby lub innej prawnej przeszkody.

O gospodarstwie gminy miejscowej.

§. 22. Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy winny być utrzymywane w ciągłej ewidencji za pomocą dokładnego inwentarza.

Każdemu ponoszącemu opłaty na cele gminy wolno jest przeglądać ten inwentarz.

§. 23. Majątek gminny ma być w ten sposób administrowany, aby przynosił jak największy dochód i tylko na cele gminy miejscowej mogą być jego dochody obracane.

Nadwyżki roczne dochodu ponad wydatki mają być użyte na potrzeby w roku następnym, o ile zaś na ten cel nie ożyby potrzebne, należy je lokować w papierach lub zakładach dających gwarancję pupilarnego bezpieczeństwa i włączyć do zakładowego majątku.

§. 24. Uchwały starszyny gromadzkiej, dotyczące się sprzedaży lub obciążenia majątku zakładowego gminy, wymagają zatwierdzenia Wydziału powiatowego po zasięgnięciu opinii rady gminnej.

§. 25. Co do tego, komu i w jakim rozmiarze służy udział w pożytkach dobra gminnego, trzymać się należy dotychczasowego niezaprzeczonego zwyczaju.

Jeżeli i o ile nie istnieje niezaprzeczonego zwyczaj, starszyna gromadzka z uwzględnieniem istniejących specjalnych tytułów prawnych, uchwali postanowienia regulujące to uczestnictwo, przychem może ustanawiać opłatę za korzystanie z dobra gminnego. Postanowienia te wymagają zatwierdzenia rady gminnej. Również wymagają zatwierdzenia Rady gminnej, uchwały starszyny gromadzkiej, odnoszące się do obciążenia dobra gminnego.

Sprzedaż dobra gminnego wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego.

§. 26. Nadwyżka dochodu z dobra gminnego pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych wpływa do kasy gminy miejscowej.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszty dozoru, połączone z posiadaniem i użytkowaniem dobra gminnego, o ile do ich pokrycia nie wystarczają dochody do kasy gminnej wpływające, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego a to w miarę tego uczestnictwa. Postanowienia w tym kierunku wydaje starszyna gromadzka a zatwierdza je rada gminna.

§. 27. O ile dochody z majątku gminnego nie wystarczają, aby pokryć potrzeby i zobowiązania gminy miejscowej, mogą być nałożone przez starszynę gromadzką:

- a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;
- b) inne opłaty nienależące do kategorii dodatków do podatków;
- c) posługi i roboty na cele gminne.

§. 28. Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj podług tej samej stopy procentowej rozkładane na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie.

§. 29. Wydatki, dotyczące się tylko poszczególnych części gminy, klas mieszkańców lub poszczególnych posiadaczy gruntu mają być ponoszone tylko przez same strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

§. 30. Do rozkładu dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, potrzebnem jest pozwolenie rady powiatowej.

Dział III.

Obszary dworskie.

§. 31. Na czele obszaru dworskiego stoi przełożony obszaru dworskiego i jest organem pomocniczym urzędu gminnego i podwładnym Naczelnika gminy okręgowej.

W tym charakterze wykonywa przełożony obszaru dworskiego zadania administracji publicznej i podlega nadzorowi Naczelnika gminy.

§. 32. Posiadacz obszaru dworskiego może albo sam objąć urząd przełożonego, albo też zdać urząd pod własną odpowiedzialnością innej osobie.

Współposiadacze mianują przełożonym jednego z pośród siebie albo inną osobę. W braku porozumienia między nimi mianowanym będzie ten, za kim oświadczy się ta część współposiadaczy, na którą wypada więcej niż połowa podatków realnych na obszar dworski przypisanych. Za osoby niewłasnowolne wykonywa to prawo ich zastępca prawny.

§. 33. Można być przełożonym kilku obszarów dworskich, stanowiących osobne ciała tabularne, jeżeli te obszary dworskie leżą w obrębie jednej i tej samej gminy okręgowej

§. 34. Przełożonym może być tylko obywatel państwa austriackiego, używający własnowolności, względem którego nie zachodzi żadna z okoliczności wykluczających w §§. 3. i 11. ordynacyi wyb. gminnej wskazanych.

§. 35. Przełożony musi mieć stałe zamieszkanie w miejscu urzędowania swego.

§. 36. Nazwisko i miejsce zamieszkania przełożonego musi być podane do wiadomości Naczelnika gminy i Starosty.

§. 37. Jeżeli przełożony nie posiada warunków w §. 34. wskazanych, Starosta wezwie posiadaczy obszaru dworskiego do mianowania innej osoby, a gdyby to wezwanie mimo powtórnego napomnienia było bezskutecznem, zamianuje przełożonego sam na koszt i stratę posiadaczy.

§. 38. Przełożony winien jest podawać do wiadomości mieszkańców obszaru dworskiego rozporządzenia Naczelnika gminy, o ile takowe wprost do nich z urzędu gminnego nie zostały wystosowane. Przełożony ma na terytoryum obszaru dworskiego ten sam zakres praw i obowiązków, jaki ma sołtys na terytoryum gminy miejscowej.

§. 39. Posiadacz obszaru dworskiego może każdej chwili usunąć przełożonego, winien jest jednak zawiadomić o tem Naczelnika gminy i c. k. Starostę.

Przełożony traci urząd, jeśliby zaszła lub wiadomą stała się przeszkoda, dla której nie mógłby być dopuszczonym do sprawowania urzędu.

Z ciężkie przekroczenia lub powtarzane zaniedbywanie obowiązków może być przełożony usunięty od urzędowania przez c. k. Starostę w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

§. 40. Do pokrycia wydatków gminy okręgowej obowiązany jest obszar dworski i osoby na nim zamieszkałe, o ile opłacają podatki bezpośrednio, przyczyniać się w tej samej mierze i według tych samych zasad, według których rozkłada się w ogóle ciężary gminy okręgowej.

Dział IV.

Gmina okręgowa.

Reprezentacya gminy okręgowej.

§. 41. Gminę okręgową reprezentuje Naczelnik gminy i rada gminna.

§. 42. Rada gminna składa się z 10 członków, a mianowicie:

- a) z sześciu wybranych przez ogólne zgromadzenie starszyzn gromadzkich;
- b) trzech wybranych przez posiadaczy obszarów dworskich;
- c) jednego członka powołanego przez władzę,

§. 43. Wybór członków Rady dokonywa się w ten sposób, że na wezwanie c. k. Starosty zbierają się naprzód razem w siedzibie urzędu gminnego wszyscy członkowie starszyn gromadzkich i wybierają większością głosów sześciu członków rady i tyluż zastępców.

Następnie posiadacze obszarów dworskich wybierają trzech członków rady gminnej. Gdyby w pewnej gminie okręgowej było mniej niż trzy obszary dworskie, natenczas posiadacze tychże obszarów wybierają tylu członków rady, ile jest obszarów dworskich, a resztę wybiera pięciu mieszkańców gminy okręgowej, opłacających najwyższy podatek gruntowy.

Zastępcami posiadaczy obszarów dworskich w radzie są przełożeni obszarów dworskich, ewentualnie, jeśli chodzi o osoby wybrane przez opłacających najwyższy podatek gruntowy, ci, którzy przez te osoby na zastępców wybrani zostali.

§. 44. Zarówno starszyn gromadzkich, jak i właściciele obszarów dworskich, nie są ograniczeni do wyboru członków rady gminnej z pośród siebie, lecz mogą wybierać kogokolwiek uprawnionego do wyboru starszyny gromadzkiej, pod warunkiem, aby był mieszkańcem gminy.

§. 45. Wyborom przewodniczy c. k. starosta.

Wybory odbywają się przez ustne głosowanie.

§. 46. Po ukończonych wyborach powoła Starosta jednego członka rady gminnej, przyczem nie jest ograniczony do mieszkańców gminy.

§. 47. Peryod wyborczy trwa lat sześć.

§. 48. Naczelnika gminy wybiera rada gminna i nie jest ograniczoną do wyboru ze swego łona.

§. 49. Zastępcą naczelnika gminy jest z reguły członek rady gminnej powołany do niej przez c. k. Starostę. Wolno jest jednak radzie gminnej wybrać tego właśnie członka rady naczelnikiem gminy, a w takim wypadku służy jej prawo wybrać także i zastępcę naczelnika gminy, jednakowoż tylko ze swego łona. Tak wybrany zastępca naczelnika gminy musi być zatwierdzonym przez c. k. Starostę.

Zarząd gminy okręgowej.

§. 50. Zarząd gminy okręgowej spoczywa w rękach naczelnika gminy, jako kierownika urzędu gminnego, który jest organem administracji publicznej.

W tym charakterze wykonywa naczelnik gminy zadania, które na mocy ustaw ma gmina do spełnienia.

§. 51. W szczególności należy do naczelnika gminy:

1. Wykonywanie ustaw i rozporządzeń, tudzież poleceń władz wyższych.
2. Wydawanie rozporządzeń w granicach obowiązujących ustaw.
3. Czuwanie nad bezpieczeństwem osób i mienia, przestrzeganie publicznego porządku.

4. Wykonanie zadań policji miejscowej, policji budowniczej, sanitarnej, drogowej, ogniowej, policji nad czeladzią i wyrobnikami, tudzież wykonanie przepisów o czeladzi służebnej, dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą, policja polowa i policyjny nadzór nad obyczajnością publiczną.

5. Sprawowanie jurysdykcji karno-policyjnej.

6. Kierowanie czynnościami urzędu gminnego, mianowanie sług i pomocników na posady, które ustanawia rada gminna i wykonywanie nad podwładnymi organami przełożonej władzy dyscyplinarnej.

7. Przygotowanie projektów do uchwał rady gminnej w szczególności preliminarza dochodów i wydatków.

8. Zarząd majątkiem gminnym i zakładów gminnych w granicach uchwał rady gminnej.

9. Przewodniczenie w obradach rady gminnej i wykonanie jej uchwał.

19. Składanie sprawozdań rocznych radzie gminnej z całego toku czynności administracyjnych i zarządu zakładami gminnymi,

§. 52. Naczelnikowi gminy nie służy prawo karania sołtysów, członków rady gminnej, ławników i przełożonych obszaru dworskiego. Osoby te są wyjęte z pod jurysdykcji karno-policyjnej naczelnika gminy za przekroczenia administracyjne, a jurysdykcyja w tym względzie należy do c. k. Starosty. Także w razie przekroczenia w wykonywaniu obowiązków swego urzędu lub niewypełnienia poleceń naczelnika gminy ze strony sołtysów, ławników i przełożonych obszaru dworskiego nie przysługuje naczelnikowi gminy nad temi osobami prawo dyscyplinarne, lecz może tylko wnieść przedstawienie do Starosty o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego.

Zastępca naczelnika gminy.

§. 53. Zastępca naczelnika gminy jest stałym urzędnikiem (sekretarzem) gminy; załatwia czynności urzędu gminnego i prowadzi kancelaryę gminy pod kierunkiem i kontrolą naczelnika gminy i nadzorem c. k. Starostwa.

Zastępuje naczelnika gminy w wykonywaniu wszelkich praw i obowiązków w razie jego choroby, nieobecności lub innej prawnej przeszkody.

§. 54. Naczelnik gminy może przekazać sprawowanie niektórych czynności urzędu gminnego swemu zastępcy, pozostaje jednak i w tym wypadku zawsze odpowiedzialnym za wykonywanie zadań administracyi publicznej wobec władzy wyższej, za zarząd majątku gminnego odpowiedzialnym wobec rady gminnej. Taka sama odpowiedzialność ciąży także i na zastępcy naczelnika gminy.

§. 55. Naczelnik gminy sprawuje swą władzę jako honorowy urząd publiczny bezpłatnie.

Może żądać tylko miernego odszkodowania za rzeczywiste straty i wydatki ponoszone skutkiem swego urzędowania.

§. 56. Zastępca naczelnika gminy pobiera stałą płacę, którą oznacza rada gminna w granicach ustanowionych przez Wydział powiatowy.

§. 57. Tylko w przypadku, gdy rada gminna wybierze na naczelnika gminy tego ze swych członków, który wchodzi w jej skład na mocy powołania przez władzę, może naczelnik gminy pobierać stałą płacę, ale wówczas odpada osobna płaca zastępcy.

§. 58. Rozporządzenia wydawane przez Naczelnika gminy lub tegoż zastępcę w imieniu urzędu gminnego dotyczące się ogółu gminy okręgowej lub pewnej jej części, albo większej liczby jej mieszkańców mają być należycie ogłoszone. Zarządzenia zaś i orzeczenia dotyczące się pojedynczych osób zwłaszcza w sprawach policyi miejscowej mają być z reguły wydawane ustnie, tylko treść takiego zarządzenia lub orzeczenia musi być zanotowaną w księdze orzeczeń i zarządzeń urzędu gminnego. Wszelako wolno zawsze stronie interesowanej żądać w każdym wypadku doręczenia jej na piśmie tego zarządzenia lub orzeczenia, ale w takim razie musi strona uiścić na koszt kancelaryi gminnej małą opłatę, której wysokość ustanawia co roku Starosta w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

O wykonywaniu władzy karnej.

§. 59. O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania urzędu gminnego (§. 51. ustęp 4) jest sankcyja karna i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podpadają pod kodeks karny, służy naczelnikowi gminy prawo orzekania kar za takie przekroczenia aż do wysokości w tychże ustawach i przepisach ustanowionej.

§. 60. Naczelnik gminy może po zasięgnięciu uchwały Rady gminnej wydawać obowiązujące w obrębie gminy okręgowej postanowienia, dotyczące się policyi miejscowej i ustanowić za przekroczenie tych przepisów karę pieniężną do wysokości 50 koron, lub karę aresztu do dni 5.

§. 61. W nagłych wypadkach może Naczelnik gminy sam bez uchwały Rady gminnej wydać postanowienia, zagrażające karą pieniężną do wysokości 10 koron lub 2 dni aresztu.

§. 62. Orzeczenia karne za przekroczenia w sprawach policyi miejscowej (§§. 59., 60. i 61.) wydaje naczelnik gminy w urzędzie gminnym.

§. 63. Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności uiszczenia, kary aresztu mogą być orzekane. Wszelkie orzeczenia karne mają być w osobną księgę wpisane.

§. 64. Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, członków Sejmu krajowego albo członków Rady gminnej, winien Naczelnik gminy przedłożyć każde tego rodzaju orzeczenie c. k. Staroście do zbadania i zatwierdzenia.

§. 65. Kary pieniężne płyną do kasy gminnej okręgowej na rzecz ubogich lub funduszu zapomogi w gminie.

Zakres działania Rady gminnej.

§. 66. Rada gminna obraduje i decyduje o wszystkich sprawach gminy, które ustawą gminną nie zostały wyłącznie przekazane Naczelnikowi gminy.

O innych sprawach nie odnoszących się bezpośrednio do interesów gminy może rada gminna powziąć uchwały tylko wtedy, jeśli jej przekazane zostały ustawami lub wyraźnem poleceniem władzy wyższej.

§. 67. Rada gminna ma prawo wydawać osobne postanowienia prawne w takich sprawach gminnych, co do których ustawa dozwala na różne sposoby ich załatwienia, lub które poleca unormować w drodze statutów miejscowych, tudzież w tych sprawach, których przedmiot nie jest unormowany przez ustawę,

§. 68. Rada gminna ma obowiązek starania o dobro mieszkańców gminy, w szczególności obmyślenia środków opieki nad ubogimi.

§. 69. Rada gminna nadaje prawo przynależności do gminy.

§. 70. Rada gminna ma prawo obcym wzbronić pobytu w obrębie gminy, jeżeli obcy lub członkowie ich rodzin przekraczają ustawy, stają się powodem zgorzenia albo ciężarem dla gminy.

§. 71. Rada gminna uchwała budżet, czuwa nad majątkiem gminy i całym zarządem jej dochodów i wydatków.

Wszelkie obciążenie gminy zawisłem jest od jej uchwały.

§. 72. Do zakresu rady gminnej należy także kontrola nad stanem i zarządem majątkowym gmin miejscowych. Budżety gmin miejscowych potrzebują zatwierdzenia rady gminnej.

§. 73. Rada gminna ma prawo nadzorować cały tok czynności administracyjnych naczelnika gminy i urzędu gminnego, z wyjątkiem wykonywania jurysdykcji karno-policyjnej i tych spraw, które naczelnik gminy wykonywa jako organ egzekutywy wstutek zarządzenia władzy wyższej lub jako organ pomocniczy albo towarzyszący przy bezpośrednich zarządzeniach lub urzędowych komisjach władz wyższych.

§. 74. Rada gminna ma prawo objawić zapatrywania i życzenia tudzież powziąć uchwały w granicach ustaw w sprawach administracji i policyi miejscowej, nie może jednak zmieniać wydanych przez naczelnika gminy decyzji i rozporządzeń. Uchwały rady gminnej w tym kierunku mają być uważane jako opinie albo wnioski, które, o ile naczelnik gminy sam się do nich nie zastosuje, idą do rozpatrzenia Starostwa, względnie Wydziału powiatowego. W razie rozstrzygnięcia w myśl uchwał rady gminnej obowiązują naczelnika gminy.

§. 75. Dokumenty i akta prawne, mocą których gmina okręgowa staje się uprawioną lub zobowiązaną, muszą być pod nieważnością podpisane przez Naczelnika gminy lub tegoż zastępcę i przez dwóch członków rady gminnej.

Posiedzenia rady gminnej.

§. 76. Rada gminna zbiera się co najmniej raz na kwartał. Posiedzenia odbywające się na wiosnę i na jesieni mają mieć miejsce wkrótce po odbytych zebraniach starszych gromadzkich.

Oprócz tego zbiera się rada gminna na wezwanie naczelnika gminy, polecenie władzy wyższej lub na żądanie trzech członków rady.

§. 77. Naczelnik gminy zwołuje posiedzenie rady gminnej i przewodniczy im pod nieważnością uchwał, w razie prawnej przeszkody przysługuje to prawo zastępcy naczelnika gminy.

§. 78. O każdym posiedzeniu powinien zawiadomić naczelnik gminy wszystkich obecnych w gminie członków rady, a w miejsce nieobecnych zaprosić zastępców.

§. 79. Rada gminna nie może powziąć uchwały, jeśli więcej niż połowa jej członków nie jest na posiedzeniu obecna. Do uchwały o budżecie i wszelkiej uchwały podlegającej zatwierdzeniu władzy wyższej potrzebną jest obecność dwóch trzecich członków rady.

Jeśli na posiedzenie nie zbierze się wymagana powyżej liczba radnych, winien naczelnik gminy powtórnie zwołać radę i zarazem zawezwać zastępców.

Na każdego członka rady lub zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie, może naczelnik nałożyć karę pieniężną do wysokości 40 Koron na rzecz gminy.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy rekurs do Wydziału powiatowego.

Do wyboru naczelnika gminy względnie jego zastępcy (§. 49) mają się stawić wszyscy członkowie rady pod utratą mandatu, w razie gdyby nie zachodziła ważna przeszkoda usprawiedliwiająca nie przybycie na posiedzenie. Decyduje o tem rada gminna.

§. 80. Jeżeli przedmiotem obrad i uchwał jest urzędowanie członka rady gminnej, winien tenże wstrzymać się od głosowania, musi jednak na wezwanie rady udzielić żądanych wyjaśnień.

§. 81. Członek rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego interesów, lub też jego żony albo osób spokrewnionych z nim albo spowinowaconych do drugiego stopnia.

To postanowienie odnosi się także do naczelnika gminy i jego zastępcy.

§. 82. Przewodniczący otwiera i zamyka posiedzenie, kieruje rozprawami i przestrzega porządku.

§. 83. Do ważności uchwał potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Przewodniczący głosuje tylko przy wyborach lub w razie równości głosów, a wtedy to zdanie staje się uchwałą, do którego przystąpił przewodniczący.

§. 84. Posiedzenia rady są zawsze jawne. Tylko w sprawach osobistych może być zarządzone posiedzenie tajne.

§. 85. Uchwały rady mają być zapisane w księdze uchwał i stwierdzone podpisem przewodniczącego i dwóch radnych.

§. 86. Postanowienia o posiedzeniach rady gminnej odnoszą się do posiedzeń starszych gromadzkich.

Ł a w n i c y.

§. 87. Rada gminna wybiera ze swego łona równocześnie z wyborem wójta dwóch ławników.

§. 88. Ławnicy są stałymi delegatami rady gminnej do wykonywania nieustannej

kontroli nad zarządkiem funduszów gminy okręgowej i zakładów gminnych. Posiadają kolejno drugi klucz od kasy gminnej, kontrolują bieżące dochody i wydatki i sprawdzają rachunki.

§. 89. Wydatki nadzwyczajne, budżetem nieprzewidziane może w razie nagłej potrzeby asygnować naczelnik gminy do wysokości 200 koron tylko za zgodą ławników.

§. 90. Ławnicy kontrolują stan majątków i zarząd funduszów gmin miejscowych i są referentami budżetów gmin miejscowych na posiedzeniach rady gminnej.

Dział V.

O obowiązkach osobistych i ponoszeniu ciężarów na rzecz gminy.

§. 91. Każdy, według przepisów niniejszej ustawy, wybrany naczelnik gminy, sołtys, członek rady gminnej i członek starszyny gromadzkiej winien wybór przyjąć i urząd swój według najlepszej woli i wiedzy sprawować.

Prawo mówienia się od przyjęcia wyboru służy tylko :

- a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;
- b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszów publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;
- c) wojskowym, nawet w czynnej służbie niebędącym;
- d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;
- e) tym, którym ułomności fizyczne lub znacznie nadwątłone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;
- f) tym, których zwykłe zatrudnienie lub zarobkowanie ciągle odrywa od stałego pobytu w gminie.

§. 92. Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wybór lub przyjęty urząd dalej sprawować, podlega karze pieniężnej, którą rada gminna do wysokości 200 koron wymierzyć może.

Przeciw orzeczeniu rady gminnej służy odwołanie do Wydziału powiatowego.

§. 93. Kara pieniężna wpływa do kasy gminnej, względnie, gdy chodzi o sołtysa lub członków starszyny gromadzkiej, do funduszów gminy miejscowej.

§. 94. Wrazie opróżnienia przez śmierć, rezygnację lub innej prawnej przyczyny urzędu naczelnika gminy lub ławnika przed końcem peryodu sześcioletniego urzędowania, winna jest rada gminna do dni 14 przedsięwziąć nowy wybór na czas pozostały.

Tak samo powinna starszyna gromadzka dokonać nowego wyboru sołtysa w razie opróżnienia posady sołtysa.

§. 95. Naczelnik gminy i jego zastępca powinni złożyć przy objęciu urzędu w ręce starosty przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie swoje obowiązki.

Takie samo przyrzeczenie składa sołtys w ręce naczelnika gminy.

§. 96. Członkowie rady gminnej i starszyny gromadzkiej winni są pełnić swój urząd bez żadnego wynagrodzenia.

§. 97. Przełożony obszaru dworskiego nie może za pełnienie swych obowiązków pobierać żadnego wynagrodzenia z funduszów gminnych.

Odpowiedzialność.

§. 98. Wszystkie osoby pełniące obowiązki zarządu w gminie okręgowej lub miejscowej odpowiedzialne są wobec tejże gminy okręgowej względnie miejscowej za

szkody wyrządzone gminie przez zaniedbanie lub nieodpowiednie pełnienie obowiązków urzędowych, a to niezależnie od kar dyscyplinarnych, jakie ich z tego powodu ze strony władz przełożonych spotkać mogą.

Przez rezygnację lub usunięcie z urzędu nie uwalnia się od tej odpowiedzialności.

§. 99. Pretensje gminy do wynagrodzenia szkód z tytułu tej odpowiedzialności mają być poszukiwane w zwykłej drodze prawa.

O ciężarach na pokrycie wydatków gminnych.

§. 100. Na pokrycie wydatków gminy okręgowej obowiązany jest każdy mieszkaniec tejsze gminy do ponoszenia ciężarów w równej mierze według przepisów niniejszej ustawy.

§. 101. Na pokrycie wydatków na cele gminy okręgowej użyte być mają przedewszystkiem dochody gminy.

Następnie użyte mają być na ten cel dotacje z funduszków państwa, kraju i powiatu.

O ile zaś dochody własne gminy nie wystarczają, dotacje nie wpływają lub okazują się niewystarczającymi, nałożone mogą być przez radę gminną dotacje jako to:

- a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;
- b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;
- c) usługi i roboty na cele gminy.

§. 102. Dodatki do podatków bezpośrednich muszą być na wszystkie gminie okręgowej przypisane podatki bezpośrednie i to na wszystkie równo w całym obrębie gminy rozkładane.

§. 103. Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumpcję w obrębie gminy; nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

§. 104. Do zaprowadzenia opłat nienależących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego potrzebną jest ustawa krajowa.

§. 105. Pobór taks gminnych za pojedyncze przez reprezentację gminną udzielone upoważnienia, za używanie zakładów gminnych, za podejmowane przez organa gminne w interesie stron czynności urzędowe dozwolony być może przez Starostę za zgodą Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności tych władz zależy od pozwolenia Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 106. Rada gminna może ustanawiać usługi i roboty tak ciągle, jak ręczne na cele gminy.

Zarazem ustanawia Rada gminna corocznie na następny rok administracyjny cenę dziennych usług i robót.

Osoby zobowiązane do robót i usług mogą je wykonywać albo osobiście, albo dać zdolnego zastępcę, albo też uiścić w pieniądzu cenę wymaganych od nich robót i usług.

§. 107. Ponoszenie ciężarów na cele gminy okręgowej nie uwalnia od ponoszenia dodatków do podatków, opłat i prestacji na cele gminy miejscowej, o ile takowe w granicach niniejszej ustawy prawnie nałożone zostały.

§. 108. Dodatki do podatków bezpośrednich albo do podatku konsumcyjnego na cele gminy okręgowej uchwała Rada gminna do wysokości 20% podatku, dodatki przenoszące 20% do 50% mogą być nałożone tylko za pozwoleniem Wydziału krajowego jednakże nie dłużej, jak na przeciąg lat trzech, przenoszące zaś 50% tylko na mocy uchwały Sejmu krajowego.

Wyjątki.

§. 109. Do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do usług i robót nie mogą być pociągani:

a) Urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, gminy, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób z tytułu płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyi lub wszelkich innych poborów :

b) Pasterze dusz co do ich kongruy.

Stosowanie środków przymusowych.

§. 110. Dodatki do podatków, nałożone na cele gminy okręgowej lub miejscowej, mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków co podatki.

Inne należności pieniężne, mające się uiszczać na cele gminne na mocy ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, względnie starszyny gromadzkiej, pobiera naczelnik gminy, względnie sołtys przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucyi na ruchomościach w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany nie wykupiwszy się od posługi lub roboty, wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy, względnie sołtys poleci wykonanie rzeczonyj posługi lub roboty osobie trzeciej na koszt obowiązanego i ściągnie ten koszt w sposób, przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

§. 111. W nagłych wypadkach, gdy zachodzi niebezpieczeństwo, zagrażające gminie lub pojedynczym jej częściom, n. p. w razie pożaru, powodzi i t. p., może naczelnik gminy wprost zmusić osoby obowiązane do wykonywania robót i posług.

Dział VI.

Nadzór i zakres kompetencyi władz wyższych.

Nadzór nad gminą miejscową.

§. 112. Nad wykonywaniem przez sołtysa obowiązków, które ciążą na nim jako na organie podwładnym noczelnika gminy, czuwa w pierwszej linii naczelnik gminy, a w dalszym rzędzie władza administracyi państwa.

Nad prowadzeniem spraw majątkowych i komunalnych gminy miejscowej czuwa w pierwszej linii rada gminna, a w dalszym rzędzie wyższa instancya autonomiczna.

Nadzór nad gminą okręgową.

§. 113. Nad wykonaniem przez gminę zadań administracyi, nad dopełnieniem obowiązków z mocy ustaw na niej ciążących, tudzież nad poprawnem pełnieniem obowiązków służbowych przez funkcyonaryuszy gminnych, czuwa władza administracya państwa a w pierwszej linii c. k. Starosta.

§. 114. Jeżeli gmina okręgowa nie spełnia obowiązków z mocy ustaw na niej ciążących, Starosta ma prawo zarządzić środki zaradcze na koszt i stratę gminy. Jeśli nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, powinien porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 115. Prawo dyscyplinarne nad funkcyonaryuszami gminy, jako to Naczelnikiem gminy, sołtysami, przełożonymi obszarów dworskich, pisarzami gminnymi przysługuje c. k. Staroście, który może nakładać kary pieniężne do wysokości 50 koron.

§. 116. W razie ciężkiego przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków przez wskazanych w §. 115. funkcjonaryusy oraz ławników, lub gdyby w toku przeprowadzonego dochodzenia okazało się, że sprawują swe czynności w sposób dla gminy szkodliwy, może Starosta w porozumieniu z Wydziałem powiatowym zawiesić ich w urzędowaniu, a na wniosek Wydziału powiatowego nawet oddalić ze służby.

Naczelnika gminy okręgowej może złożyć z urzędu Namiestnik na wniosek Starosty, postawiony w porozumieniu z Wydziałem powiatowym.

W razie niezgodności między władzami powiatowymi w sprawach wykonywania władzy dyscyplinarnej nad funkcyonaryuszami gminy, orzeka Namiestnictwo po porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 117. Starosta może na zasadzie przepisów dyscyplinarnych dla urzędników państwowych każdej chwili zawiesić zastępcę naczelnika gminy w urzędowaniu, Namiestnik zaś przenieść go na inne miejsce lub oddalić.

§. 118. Członkowie rady gminnej i starszyny gromadzkiej są zupełnie niezależni w wykonywaniu zwyczajnych obowiązków i żadnej władzy nie służą nad nimi prawo dyscyplinarne.

Przepis ten nie ogranicza jednak prawa i obowiązku Naczelnika gminy, a względnie sołtysa, przestrzegania i utrzymywania, na posiedzeniu rady gminnej, względnie starszyny gromadzkiej, porządku i powagi obrad.

§. 119. Naczelnik gminy ma prawo zawiesić uchwałę rady gminnej, jeżeli ta uchwała przeciwną jest ustawom lub powszechnemu dobru.

Takie zawieszenie uchwały nie jest stanowcze, lecz sprawa musi być do dni trzech przedłożoną Starostwu, które rozstrzyga samo, gdy chodzi o naruszenie ustaw, w porozumieniu zaś z Wydziałem powiatowym, gdy rozchodzi się o uchwały przeciwnie dobru powszechnemu, albo szkodliwe dla interesów materialnych gminy.

§. 120. Władza państwowa ma prawo wstrzymać wykonanie zarządzeń Naczelnika gminy i uchwał rady gminnej, sprzeciwiających się ustawom lub przekraczających zakres działania gminy.

Tok instancyi i kompetencya władz wyższych.

§. 121. Od wszelkich uchwał starszyny gromadzkiej służy rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 122. Od wszelkich zarządzeń i orzeczeń naczelnika gminy, dotyczących administracji publicznej i policji miejscowej służy w ciągu dni 14 rekurs do c. k. Starostwa, o ile odwołanie to opiera się na zarzucie mylnego stosowania ustaw lub obowiązujących przepisów prawnych w zacepionem zarządzeniu lub orzeczeniu.

Przeciw zarządzeniom lub orzeczeniom naczelnika gminy, wydanym bądź to z jego własnej inicjatywy, bądź to na mocy uchwał Rady gminnej, którym odwołujący się zarzuca nie mylne zastosowanie ustaw, lecz mylne zrozumienie potrzeb albo interesów miejscowych i zaczepta pożyteczność wydanego zarządzenia, wnosi się rekurs do dni 14 do Wydziału powiatowego.

§. 123. Od wszelkich orzeczeń karnych wnosi się rekurs tylko do ces. król. Starostwa.

§. 124. Rekursa przeciw uchwałom rady gminnej z tytułu naruszenia lub mylnego stosowania ustaw albo przekroczenia zakresu działania w jej uchwałach wnosi się do dni 14 do c. k. Starostwa.

§. 125. Przeciw uchwałom rady gminnej, którym odwołujący się nie zarzuca naruszenia prawa lecz mylne zrozumienie potrzeb i interesów miejscowych lub skarży się na to, że mogą przynieść szkodę bądź to jednostkom, bądź całej gminie, wnosi się rekurs do 4 tygodni do Wydziału powiatowego.

§. 126. Władze autonomiczne rozstrzygają rekursa we wszystkich sprawach majątkowych gminy, tudzież w sprawach nakładania i repartycji dodatków gminnych i prestacyi.

§. 127. Namiestnik może rozwiązać radę gminną.

Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa. Rekurs nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu ma być rozpisany nowy wybór.

Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi, co należy, dla tymczasowego załatwienia spraw aż do wprowadzenia nowego Zarządu i reprezentacji gminnej.

Przepisy przejściowe.

Art. XIII. Niniejsza ustawa obowiązuje wszystkie gminy wiejskie i obszary dworskie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Niniejsza ustawa wejdzie w życie częściowo w miarę rozgraniczenia i ugrupowania gmin okręgowych wedle postanowień art. II. i XI. tej ustawy, a to w każdym poszczególnym okręgu gminnym w 60 dni po ogłoszeniu c. k. Namiestnika o utworzeniu w danej miejscowości gminy okręgowej.

Art. XIV. Z chwilą wejścia w życie tej ustawy traci moc obowiązującą ustawa z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19. A. tudzież ustawa z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 20. (o obszarach dworskich).

Pozostaje natomiast w mocy ustawa z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19. II. o ordynacyi wyborczej dla gmin.

Art. XV. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.
